

Goedkeuring van:

1. de op 10 maart 1955 te Genève voor ondertekening opengestelde Protocollen a) tot wijziging van Deel I en de artikelen XXIX en XXX van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel, b) tot wijziging van de preambule en Deel II en III van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel en c) tot wijziging der organisatorische bepalingen van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel;
2. de op 10 maart 1955 te Genève voor ondertekening opengestelde Overeenkomst tot oprichting van de Organisatie voor samenwerking op het gebied van de handel, met bijlage.

MEMORIE VAN TOELICHTING

No. 3

§ 1. Algemene inleiding

De Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel trad op 1 januari 1948, zij het voorlopig, in werking. Zij was het resultaat van de voorbereidende besprekingen over een Handvest voor een Internationale Handelsorganisatie en van de tariefonderhandelingen, welke drie en twintig Regeringen onderling in 1947 te Genève in verband hiermede hadden gevoerd¹⁾. Na de tariefonderhandelingen in Annecy (1949) en Torquay (1951) traden nog veertien Regeringen toe. Indonesië werd na de soevereiniteitsoverdracht zelfstandig lid. China, Libanon, Liberia en Syrië zegden hun lidmaatschap op, zodat op 1 maart 1955 vier en dertig landen partij bij de Algemene Overeenkomst waren²⁾. Inmiddels is Japan als 35ste verdragsluitende partij toegetreden.

De Algemene Overeenkomst was bedoeld als een akkoord inzake invoerrechten, dat ten dele naast het Handvest van Havana³⁾, hetwelk de instelling van een Internationale Handelsorganisatie inhield, zou komen te staan. Na de inwerkingtreding van het Handvest zouden de in Deel II van de Algemene Overeenkomst neergelegde handelspolitieke bepalingen (artikelen III—XXIII) opgeschort en vervangen worden door de ongeveer gelijklopende artikelen van Hoofdstuk IV van het Handvest.

Enkele landen, die aan de opstelling van dit Handvest hebben medegewerkt — waarvan de Verenigde Staten van Amerika als de belangrijkste vermelding verdient — bleken echter niet bereid het Handvest te aanvaarden en dientengevolge is het Handvest van Havana nimmer in werking getreden en bleef de Algemene Overeenkomst als de enige multilaterale overeenkomst over. Zij bevat beginselen en regelen, welke beogen te verhinderen, dat over en weer verleende tariefconcessies door allerlei handelspolitieke maatregelen worden gefrustreerd. Daarbij worden in het algemeen voorschriften gegeven, naar welke de verdragsluitende partijen bij deze Algemene Overeenkomst zich bij de uitvoering van hun handelspolitiek hebben te gedragen, waaronder de verplichting tot verlening van de meestbegunstigingsbehandeling, het verbod van discriminatie in belasting- en douane-aangelegenheden, een algemeen verbod van kwantitatieve restricties, dat alles met de mogelijkheid van afwijking onder bepaalde nauwkeurig omschreven voorwaarden.

¹⁾ Zie Bijl. Hand. II 1949/50 — 1663; Bijl. Hand. I 1950/51 — 1663.

²⁾ Australië, België, Birma, Brazilië, Canada, Ceylon, Chili, Cuba, Denemarken, Dominicaanse Republiek, Bondsrepubliek Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Haïti, India, Indonesië, Italië, Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, Nieuw-Zeeland, Nicaragua, Noorwegen, Oostenrijk, Pakistan, Peru, Rhodesië en Nyasaland, Tsjecho-Slowakije, Turkije, Uruguay, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten van Amerika, Zuid-Afrika, Zweden en thans ook Japan. (Vergelijk rubriek G van Trb. 1954, 128).

³⁾ Voor het Handvest van Havana moge worden verwezen naar het ontwerp van wet, Memorie van Toelichting en Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zitting 1949/50 — 1719.

Bij de wet van 12 oktober 1950, Stb. K 440, werd de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel met de inmiddels daarin aangebrachte wijzigingen voor het Koninkrijk goedgekeurd. In overleg met de Regeringen van België en Luxemburg heeft ratificatie echter niet plaats gevonden, omdat Nederland eerst wilde afwachten, welke gedragslijn de overige deelnemers aan de Overeenkomst terzake zouden volgen. Uitgezonderd Liberia⁴⁾ en Haïti, heeft geen dezer echter geratificeerd.

Aan de Algemene Overeenkomst werd echter reeds sedert 1 januari 1948 uitvoering gegeven krachtens de bepalingen van het Protocol van Voorlopige Toepassing (Trb. 1951, 53 en Trb. 1954, 128), waarover nader in § 3. De niet-ratificatie van het akkoord deed geen afbreuk aan de, zij het voorlopige, toepassing daarvan, behoudens de op de bepalingen van genoemd protocol gebaseerde excepties, waarop een enkel land somtijds een beroep deed.

Gaven de beginjaren van het bestaan van de Algemene Overeenkomst geen bijzondere moeilijkheden, met het voortschrijden der jaren kwamen vele nieuwe factoren naar voren, die in meer of mindere mate hun invloed deden gelden op de werking van het akkoord. De overeenkomst was gesloten in de na-oorlogse periode van economisch herstel, waarin het er voornamelijk om ging de handelspolitiek in goede banen te leiden. Men was zich van meet af aan ervan bewust, dat men na verloop van tijd de regelingen zou moeten herzien en aanpassen aan de gewijzigde verhoudingen. Het is dan ook duidelijk, dat allengs de kritiek op de bestaande overeenkomst toenam. Deze kritiek was o.a. in vrij sterke mate te vinden bij de minderontwikkelde landen, bij welke van het begin af aan weinig geestdrift bestond over het akkoord, maar welke waren toegetreden in de verwachting, dat na de inwerkingtreding van het Handvest van Havana, beter rekening zou worden gehouden met hun behoefte aan economische ontwikkeling. Zij waren van oordeel, dat de Overeenkomst daarin te weinig voorzag en te weinig soepelheid en flexibiliteit toonde, wanneer hun speciale problemen van economische ontwikkeling in het geding waren.

Ook voor een aantal meer ontwikkelde en geïndustrialiseerde landen bleken de regelen van de Overeenkomst te stringent en niet voldoende op de realiteit ingesteld. In het bijzonder valt hier te denken aan het verbod om kwantitatieve restricties te hanteren ter protectie van binnenlandse landbouw en nijverheid. Volgens de bepalingen van de Overeenkomst zijn kwantitatieve restricties in hoofdzaak alleen toelaatbaar, wanneer het noodzakelijk is de betalingsbalans en de deviezenreserves te beschermen tegen een overmatige druk van buitenlandse importen. De veelvuldige na-oorlogse restricties van deze aard werden evenwel, naarmate de betalingsbalans zelf minder bescherming behoefde, in steeds meerdere mate misbruikt om

⁴⁾ Op 14 april 1953 heeft Liberia het Protocol van Annecy inzake de voorwaarden tot toetreding tot de Algemene Overeenkomst opgezegd. (Trb. 1954, 142.)

een protectionistische politiek te bedrijven. Uiteraard waren hiervan vooral de dupe de crediteurlanden, die daartegenover machteloos stonden en zij waren het vooral, die op een stringenter toepassing van bovenbedoelde regelen aandrongen. Meer algemeen was de wens, de Overeenkomst zo te wijzigen of aan te vullen, dat zij beter zou kunnen worden nageleefd.

Voorts bestond er bij een aantal landen grote ontevredenheid over de tariefpolitiek. Ten tijde van het sluiten van het akkoord waren de invoerrechten van relatief weinig betekenis. Bescherming van het nationale produkt verkreeg men door de — wegens betalingsbalansmoeilijkheden geoorloofde — contingenten, zodat weinig aandacht werd geschonken aan de hoogte der invoerrechten. De in 1947 in Genève gehouden conferentie tot verlaging van tariefmuren, kon onder die omstandigheden vrij bevredigende vorderingen maken. Toen op den duur de bescherming door invoerrechten in betekenis toenam, bleken talrijke landen steeds meer huiverig verdere tariefconcessies te doen. Voor de landen met een laag tarief van invoerrechten, w.o. de Benelux-landen, was deze situatie onbevredigend. Bij hun exportpolitiek botsten zij geregeld tegen het aanzienlijk hogere tarief van invoerrechten van die landen, die van oudsher een meer protectionistische handelspolitiek bedrijven. Zij verlangden dan ook nieuwe voortgang op het gebied van tariefverlaging, waarvoor zij nieuwe methodes en meer bindende richtlijnen bepleitten.

Ook een aantal technische artikelen, zoals die met betrekking tot waardebepaling voor douanedoeleinden (artikel VII), dumping en subsidies (artikelen VI en XVI), kwamen voor herziening in aanmerking.

Ten slotte achtte men het gewenst, het gezag van de organisatie van de Overeenkomst te versterken, dat tot nu toe slechts werd uitgeoefend door de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN in een jaarlijkse bijeenkomst (dit zijn de gezamenlijke verdragsluitende partijen optredende als orgaan), terzijde gestaan door een klein secretariaat. De gedachten gingen daarom uit naar een meer permanente opzet van de organisatie der Overeenkomst.

Bovengenoemde omstandigheden hebben ertoe geleid, dat de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN in 1953 besloten de werking van de Algemene Overeenkomst nader in ogenschouw te nemen op basis van de tot dusver verkregen ervaringen. Alsdan zou kunnen worden nagegaan of, en in hoeverre de bepalingen van de Algemene Overeenkomst wijziging of aanvulling behoeften, opdat de Overeenkomst nog meer zou kunnen bijdragen tot verwezenlijking van haar doeleinden.

Van 8 november 1954 tot 7 maart 1955 is de herzieningszitting van de Overeenkomst gehouden.

Op 10 maart 1955 werd bij een door de deelnemende landen ondertekende Slotakte (*Trb.* 1956, 31, blz. 28 e.v.) de tekst authentiek verklaard van:

1. het Protocol tot wijziging van Deel I en de artikelen XXIX en XXX van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (*Trb.* 1956, 31);
2. het Protocol tot wijziging van de preambule en van Deel II en III van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (*Trb.* 1956, 32);
3. het Protocol tot wijziging van de organisatorische bepalingen van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel (*Trb.* 1956, 33);
4. de Overeenkomst tot oprichting van de Organisatie voor samenwerking op het gebied van de handel (*Trb.* 1956, 34); tot welker goedkeuring het onderhavige ontwerp van rijkswet strekt.

Hierbij kan verder nog worden opgemerkt, dat de onderhavige goedkeuring zich tevens dient uit te strekken tot Nederlands-Nieuw-Guinea, zulks in overeenstemming met het ter zake met het Gouvernement van dit Rijksdeel gepleegde overleg.

De goedkeuring is uiteraard slechts vereist, voor zover inderdaad tot ratificatie zal worden overgegaan. Evenals destijds ten aanzien van de overeenkomst van 1947, menen ondergetekenden, dat tot ratificatie slechts ware over te gaan, indien de belangrijkste andere landen ditzelfde doen. Praktisch is dit

grotendeels afhankelijk van de goedkeuring van de onder 4 genoemde overeenkomst door de wetgevende organen in de Verenigde Staten van Amerika. Volgens ontvangen inlichtingen is een beslissing ter zake eerst in de loop van 1956 te verwachten. Onder deze omstandigheden is de behandeling van het onderhavige wetsontwerp niet van onmiddellijke urgentie. Ondergetekenden wilden de indiening ervan echter niet ophouden, omdat deze de gelegenheid biedt, de Volksvertegenwoordigingen van Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen in te lichten omtrent de resultaten van het internationaal overleg, laatstelijk gevoerd ter herziening van de overeenkomst van 1947.

§ 2. Algemeen overzicht over het verloop der onderhandelingen over de herziening van de Algemene Overeenkomst

De besprekingen over de herziening van de Algemene Overeenkomst waren van een langdurige en moeilijke aard. Gepoogd moest worden de wensen en verlangens van landen met een uiteenlopende economische structuur met elkander in overeenstemming te brengen. De tot stand gekomen wijzigingen in de Algemene Overeenkomst dragen in vele gevallen dan ook het karakter van een compromis.

Aan deze besprekingen heeft Nederland in Koninkrijksverband deelgenomen met een delegatie, die uit dien hoofde vertegenwoordigers omvatte zowel van het Rijk in Europa, als van Suriname en de Nederlandse Antillen.

Bij de aanvang der discussies over de herziening der Overeenkomst vergaderde de conferentie op ministerieel niveau. In verband hiermede verbleef de eerste ondergetekende, bij wie de algemene leiding der delegatie berustte, voor enige dagen in Genève.

Op basis van het Protocol inzake de handelspolitieke samenwerking der Benelux-landen van 9 december 1953¹⁾ heeft een zeer nauwe samenwerking plaatsgevonden met de Belgische delegatie. Bij herhaling kon van Nederlandse, resp. van Belgische zijde worden verklaard, dat gesproken werd namens de drie Benelux-landen.

Zoals in § 1 reeds in het kort is uiteengezet, waren de belangrijkste onderwerpen, die bij de besprekingen over de herziening ter sprake kwamen, die betreffende de kwantitatieve restricties op de invoer, de hulp aan minderontwikkelde landen en de invoerrechten. Daarnaast werd uiteraard ook aandacht besteed aan de exportpolitiek en andere handelsbelemmeringen dan de reeds hiervoren genoemde en tenslotte namen de besprekingen over het ontwerp van een overeenkomst tot oprichting van een Organisatie voor samenwerking op het gebied van de handel lange tijd in beslag.

Hieronder zal op de afzonderlijke onderwerpen meer in bijzonderheden worden ingegaan. Daarbij zal in het bijzonder aandacht worden besteed aan die onderwerpen, die of voor Nederland of voor Suriname, de Nederlandse Antillen of Nederlands Nieuw-Guinea van speciaal belang zijn.

Kwantitatieve restricties

Toen in 1947 de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel tot stand kwam, drukte de nasleep van een zesjarige oorlog, welke een uitputting van financiële en materiële bronnen en een ontwrichting van het produktie- en distributieapparaat met zich mede bracht, nog zwaar op de economieën van deelnemende landen. Een der meest karakteristieke moeilijkheden, die deze landen ondervonden, was het probleem hoe hun handels- en betalingsbalansen in evenwicht te brengen.

De Algemene Overeenkomst erkende, dat dergelijke ernstige betalingsbalansproblemen moeilijk overwonnen zouden kunnen worden zonder, althans tijdelijk, vrij drastische kwantitatieve beperkingen toe te passen op de invoer en zij stond dan ook voor dit doel een uitzondering toe op het verbod van invoerbeperkingen. Bovendien mochten deze beperkingen onder bepaalde voorwaarden zelfs discriminatoir worden toegepast,

¹⁾ Zie *Trb.* 1954, 29.

wanneer de toestand van de betalingsbalans zulks noodzakelijk maakte.

Voor andere doeleinden dan de oplossing van betalingsbalansmoeilijkheden gold echter in algemene zin — althans voor de hogeroontwikkelde landen — het stringente verbod van kwantitatieve restricties. Dit verbod was voor de verdragsluitende partijen betrekkelijk gemakkelijk te aanvaarden in een tijd, waarin zij praktisch nog over een lange periode, misschien zelfs wel voor onbepaalde tijd, betalingsbalansmoeilijkheden zouden ondervinden, en dus van de uitzonderingsbepalingen in de Overeenkomst gebruik konden maken.

Inmiddels vorderde echter snel het na-oorlogs herstel en verminderde de noodzaak tot toepassing van restricties op het betalingsverkeer. De belangrijkste handelslanden kwamen in een positie, waarin zij voorzagen, dat binnen afzienbare tijd hun betalingsbalansmoeilijkheden vrijwel geheel zouden zijn opgelost en zij hun valuta's weder convertibel zouden kunnen verklaren. Had dit op zich zelf voor de betreffende landen moeten leiden tot onmiddellijke en volledige opheffing van alle kwantitatieve restricties, zo werd dit naar veler mening onder de gegeven omstandigheden een te drastische eis geacht. In feite werden die restricties nu eenmaal gebruikt voor protectionistische doeleinden en een plotselinge opheffing dezer restricties zou ernstige economische en sociale moeilijkheden kunnen veroorzaken, indien niet althans aan de binnenlandse landbouw en industrie een periode van aanpassing zou worden gelaten.

Het compromis dat te Genève werd bereikt strekt allereerst tot vereenvoudiging en verduidelijking van de desbetreffende bepalingen. In hoofdzaak is de opzet gelijk gebleven en in principe zijn kwantitatieve restricties nog steeds uitsluitend toegelaten ingeval van betalingsbalansmoeilijkheden en zij moeten zo spoedig mogelijk na de beëindiging van deze moeilijkheden opgeheven worden. De verschillende bepalingen geldende in geval een beroep wordt gedaan op betalingsbalansmoeilijkheden zijn niet wezenlijk veranderd. De voornaamste verbetering is te vinden in de versterking van de voorgeschreven verplichting tot overleg en controle, wanneer een land van deze mogelijkheid gebruik maakt.

Daarnaast is voor wat betreft de beëindiging der bestaande invoerrestricties, voorzover niet meer verantwoord uit valuta-overwegingen, een zekere oplossing mogelijk geworden dank zij het feit, dat men het in de praktijk gebleken bezwaar om de invoer voor 100 % te liberaliseren, in dat geval eerlijk onder het oog heeft gezien. Bij een afzonderlijk besluit werd overeengekomen dat, wanneer een land op dit gebied belangrijke politieke en andere problemen heeft, het zich in het vervolg niet meer zal verschuilen achter vermeende betalingsbalansmoeilijkheden, maar gebruik kan maken van een speciale, nauwkeurig omschreven uitzonderingsprocedure, waarmee het onder de navolgende voorwaarden alsnog gedurende 5 jaar kwantitatieve restricties mag blijven toepassen:

a. Een garantie om aan andere verdragsluitende partijen een billijk en redelijk aandeel in de binnenlandse markt te geven, althans invoer toe te staan in een mate, die even gunstig is als het gemiddelde in de afgelopen drie jaar, met dien verstande, dat de toe te passen invoerbepalingen gedurende de periode, dat ontheffing wordt verleend, niet groter zullen zijn dan op 1 januari 1955;

b. Een garantie om maatregelen te nemen teneinde te komen tot een progressieve opheffing en verruiming van de ingestelde contingenten;

c. Geen ontheffing wordt verleend voor een langere periode dan vijf jaar;

d. Geen invoerbepaling, waarvoor de ontheffing werd verleend, mag worden toegepast in strijd met de bepalingen van de Algemene Overeenkomst inzake nondiscriminatie;

e. De betrokken verdragsluitende partij moet jaarlijks aan de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN opgave doen van de totale invoer van het produkt in kwestie over een bepaalde toekomstige periode, teneinde controle mogelijk te maken op de garanties bedoeld in a en b;

f. De betrokken verdragsluitende partij is verplicht jaarlijks een rapport in te dienen over de voortgang geboekt in de opheffing van de desbetreffende invoerbepalingen; over het resultaat van de maatregelen, genomen om de afschaffing van de beperking te verzekeren; over elke eventuele verandering in de wijze van toepassing der restrictie en tenslotte over de redenen waarom bepaalde restricties in dezelfde omvang werden gehandhaafd.

Hulp aan minderontwikkelde landen

Zoals in de inleiding reeds terloops is vermeld, waren de minderontwikkelde landen van oordeel, dat met hun bijzondere positie te weinig rekening werd gehouden. Huns inziens wegen de voordelen, die grondstoffenproducerende landen onder de Overeenkomst ontvangen, niet op tegen het nadeel dat zij lijden door de beperking van hun vrijheid tot het gebruik van invoerbepalingen, die zij voor hun economische ontwikkeling noodzakelijk achten. De op de bestaande regels van de Overeenkomst toegestane uitzonderingen ten behoeve van de minderontwikkelde landen gaan veel minder ver, dan die, welke de geïndustrialiseerde landen feitelijk hadden door het gebruik van importbeperkingen voor betalingsbalansdoeleinden. Bovendien stelden deze landen, dat voor hen het belang van economische ontwikkeling de voorrang moet hebben boven het belang van een vrij handelsverkeer.

Na een uitvoerige bestudering is dit probleem geheel opnieuw aangepakt, en zijn nieuwe bepalingen opgesteld (artikel XVIII). Dit artikel is eveneens van belang voor de Nederlandse Rijksdelen overzee, met name voor Suriname.

In bedoelde bepalingen wordt erkend, dat landen die in het beginstadium van economische ontwikkeling verkeren en diensgevolge hun volkeren slechts een lage levensstandaard kunnen bieden, zekere faciliteiten voor de vestiging van nieuwe industriën moeten hebben. Deze faciliteiten bestaan primò uit een soepele toepassing van de voorschriften inzake de invoerrechten; secundò in een flexibele toepassing van de voorschriften inzake kwantitatieve restricties uit hoofde van betalingsbalansmoeilijkheden; en tenslotte, wanneer de twee voorgaande faciliteiten nog niet voldoende zijn, in de mogelijkheid tot afwijking van andere regelen der Overeenkomst, waarbij evenwel de gelaedeerde partijen, wanneer de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN hun toestemming aan de voorgenomen maatregel onthouden, ontheven kunnen worden van equivalente verplichtingen. Deze laatste faciliteit wordt echter slechts verleend na toestemming en onder controle van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN.

De voornaamste bedoeling is geweest de verhoudingen met de minderontwikkelde landen aldus te regelen, dat zij zich niet aan de voorschriften zouden behoeven te onttrekken en minder kans lopen om onredelijke eisen en voorwaarden door de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN en vooral door de daarin vertegenwoordigde industrielanden opgedrongen te krijgen. De minderontwikkelde landen hebben erop aangedrongen zoveel mogelijk de voor hen geldende bepalingen samengevat te krijgen in het hiervoren bedoelde artikel. Gedeeltelijk is dit ook inderdaad gebeurd, maar de splitsing is toch geenszins zodanig, dat men, zoals weleens werd gevreesd, twee Algemene Overeenkomsten heeft gekregen: één voor hoger- en één voor minderontwikkelde landen.

Een ander punt, waarop met name de minderontwikkelde landen aandrongen, was het scheppen van de mogelijkheid in de herziene Algemene Overeenkomst, dat de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN het probleem van de stabilisatie van de grondstoffenmarkten zouden kunnen gaan behandelen.

Het Hoofdstuk VI van het Handvest van Havana bevatte regelingen ter zake. Sedert het vaststond, dat dit Handvest niet in werking zou treden, is deze materie ongecoördineerd in een aantal organisaties aan de orde gesteld en in behandeling genomen.

Ook in het kader der Verenigde Naties werden stemmen vernomen, welke trachten aan te tonen, dat in de actie der verschillende internationale organisaties, op dit terrein een lacune bestond.

Dit probleem bleek echter tijdens de onderhavige herzieningszitting te gecompliceerd, dat reeds thans tot een definitieve beslissing gekomen kon worden.

Te dien einde heeft een werkgroep uit de partijen bij de Algemene Overeenkomst een ontwerp-basis-overeenkomst opgesteld, „Special Agreement on Commodity Arrangements” genaamd, hetwelk regelen bevat voor het scheppen van een permanente overkoepelende organisatie voor de coördinatie van de activiteiten op dit gebied. Tevens bevat deze overeenkomst enige algemene richtlijnen, waaraan concrete goederenovereenkomsten tot stabilisatie van grondstoffenprijzen moeten worden.

Hoewel nog niet geheel vaststaat, welke de verhouding van deze permanente organisatie tot bestaande internationale organen zal zijn, kan men nu reeds vaststellen, dat men over het algemeen van mening is, dat bedoelde organisatie in een algemene behoefte zal voorzien, zulks echter alleen indien daarbij in voldoende mate duplicering van de werkzaamheden van andere organen kan worden vermeden.

In de herziene tekst van de Algemene Overeenkomst is reeds met het bovenstaande rekening gehouden (vide de toelichting op artikel XX).

Het scheppen van een dergelijke organisatie verdient ondersteuning. Weliswaar moet men, gezien het grote belang van Nederland bij vrije grondstoffenimport en -handel, het bezwaar van mogelijke marktverstarrende gevolgen van goederenovereenkomsten voorkomen, doch daar staat tegenover, dat het belang bij algemeen conjunctuurstabiliserende factoren hoog moet worden aangeslagen. Bovendien dient bedacht te worden, dat vele minderontwikkelde landen hun bereidheid om verplichtingen te aanvaarden tot het voeren van een min of meer liberale handelspolitiek, koppelen aan een behoorlijke medewerking van de hogerontwikkelde landen bij het bevorderen van redelijk stabiele grondstoffenprijzen.

Ten slotte zij vermeld, dat een basisovereenkomst als bovenbedoeld, mede van betekenis kan zijn voor de Overzeese Rijksdelen.

Invoerrechten

Opgemerkt moge worden, dat de Algemene Overeenkomst, behoudens de verplichting tot tariefonderhandelingen alvorens te kunnen toetreden, geen enkel voorschrift kent tot verdere verlaging van invoerrechten door middel van onderhandelingen. De procedure van tariefonderhandelingen bij toetreding bleek na de drie gehouden tariefconferenties (Genève, Annecy en Torquay) weinig perspectief meer te bieden. De meeste deelnemende regeringen aarzelden nog verdere tariefconcessies te doen, toen zij door verdergaande liberalisatie en verbetering van de betalingsbalans voorzagen, dat de invoerrechten nog de enige bescherming zouden blijven bieden.

Bovendien bleken de landen met lage tarieven praktisch geen concessies meer te kunnen aanbieden aan landen met hoge tarieven.

In Torquay reeds hebben de Benelux-Regeringen een plan ter tafel gebracht, dat een automatische algehele verlaging van het tariefniveau beoogde en dat de huidige procedure zou kunnen vervangen. Op dit voorstel volgde het Franse plan Pflimlin en andere plannen, die door de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN in verschillende bijeenkomsten nader werden uitgewerkt en in zuiver technische zin tot een afgerond geheel werden gemaakt, om ten slotte in 1953 als een onder auspiciën van de Algemene Overeenkomst ontworpen plan (G.A.T.T.-plan) te worden gepubliceerd, doch verreweg de meeste regeringen hebben haar goedkeuring hieraan niet willen hechten.

Vooraf met het oog op dit uithijven van verdere veranderingen op het gebied van tariefverlagingen werden door de landen met lage tarieven tijdens de herzieningszitting voorstellen gedaan om een nieuw artikel te ontwerpen, dat in de eerste plaats een verplichting voor de verdragsluitende partijen zou inhouden hun tarieven, voorzover zij een belemmering voor de ontwikkeling van de handel vormden, te verlagen, hetzij door

bilaterale onderhandelingen, hetzij door een automatisch tariefverlagingsplan in de geest van het G.A.T.T.-plan. Deze voorstellen ondervonden echter geen steun. De minderontwikkelde landen betoogden, dat zij reeds in de drie onderhandelingsronden een voldoende bijdrage hadden geleverd en brachten daarbij naar voren, dat zij ten behoeve van hun economische ontwikkeling intendeel meer vrijheid op tariefgebied nodig hadden en dat zij om budgetaire redenen geen afstand konden doen van de opbrengst van de invoerrechten. Deze argumentatie gold eveneens voor Suriname en de Nederlandse Antillen.

De belangrijkste oppositie kwam echter van die meer ontwikkelde landen, die hoge tarieven hebben en die, hoe dan ook, moeilijk tot verdere tariefverlaging zijn te bewegen. Met betrekking tot de hiervormelde voorstellen stelden zij o.a. dat de vaststelling van de criteria, die zouden moeten worden toegepast om uit te maken welke tarieven nu werkelijk een belemmering vormden, een welhaast onoplosbaar probleem vormde. Het meeste bezwaar maakten zij, te zamen met de minderontwikkelde landen, tegen de *verplichting* tot onderhandelen, aangezien zulks geacht werd een aantasting te zijn van het fundamentele recht, onder de Algemene Overeenkomst, om ongebonden rechten, dat zijn de invoerrechten ten aanzien waarvan bij de onderhandelingen in het kader van de Overeenkomst geen specifieke verplichtingen zijn aangegaan, te verhogen.

Na langdurige discussies is ten slotte een nieuw artikel XXVIII*bis*, dat na aanvaarding van het desbetreffende protocol artikel XXIX wordt, opgesteld. Hiermede is althans in zoverre een zekere genoegdoening verkregen, dat een eind is gemaakt aan de onevenwichtige situatie, waarin de Algemene Overeenkomst geen enkele voorziening bevat betreffende verdere tariefverlagingen.

Hoewel dit nieuwe artikel XXVIII*bis* (resp. artikel XXIX) geen concrete verplichtingen tot verdere tariefverlaging inhoudt, wordt daarin toch uitdrukkelijk erkend, dat invoerrechten vaak een ernstige belemmering van het handelsverkeer vormen en dat onderhandelingen, gericht op een aanzienlijke verlaging van de tariefniveaus en in het bijzonder op verlaging van excessieve rechten, mitsdien van groot belang zijn voor de uitbreiding van de internationale handel. Het artikel geeft voorts een indicatie van de principes volgens welke dergelijke onderhandelingen kunnen worden gevoerd, waarin ook de mogelijkheid is verwerkt van wat men wel de „automatische” tariefverlaging noemt, d.w.z. een verlaging volgens bepaalde algemene criteria zoals deze bijvoorbeeld uitgewerkt zijn in de verschillende hierboven genoemde tariefverlagingsplannen. Voorts is uitdrukkelijk opgenomen een beginsel, dat destijds ook in het Handvest van Havana voorkwam, nl. dat de binding van lage invoerrechten gelijk gewaardeerd moet worden met de verlaging van hoge rechten. Aan het standpunt van de minderontwikkelde landen werd genoegdoening verschafte door opnemings in het artikel van een clause, dat bij onderhandelingen tot tariefverlaging naar behoren rekening dient te worden gehouden met de behoeften van deze categorie landen voor een meer flexibel gebruik van tariefbescherming ten behoeve van de economische ontwikkeling en met de bijzondere behoeften dezer landen om tarieven te handhaven als inkomstenbron. Opnemings van deze bepaling maakt het artikel eveneens aanvaardbaar voor de Overzeese Rijksdelen.

Tijdens de discussies heeft men erkend — hoewel zulks niet is opgenomen in het artikel zelf —, dat een land met lage tarieven speciale moeilijkheden kan ondervinden, in het bijzonder ingeval het kwantitatieve restricties moet opheffen en daardoor geen bescherming van eigen markt meer heeft en geen entree heeft op andere markten vanwege hoge invoerrechten aldaar. Dergelijke moeilijkheden kunnen worden behandeld volgens artikel XXII en XXIII, m.a.w. het betrokken land kan over de moeilijkheden in overleg treden met de betrokken mede-partijen en indien daarbij geen bevredigend resultaat wordt bereikt een beroep op de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN doen.

Inmiddels heeft zich een nieuwe ontwikkeling voor verdere tariefverlagingen voorgedaan. Een der belangrijkste redenen

voor de stagnatie op dat gebied was o.m. gelegen in het feit, dat de Regering der Verenigde Staten haar onderhandelingsbevoegdheden praktisch had uitgeput en andere landen geen nieuwe stappen wensten te ondernemen zonder participatie van de Amerikanen. Nadat de President der Verenigde Staten medio 1955 bij gelegenheid van de verlenging van de Trade Agreements Act nieuwe bevoegdheden had verkregen, besloot men tegen 18 januari 1956 te Genève een nieuwe conferentie over tariefverlagingen bijeen te roepen. Deze conferentie zal waarschijnlijk nog tot eind april voortduren. Er moogte op gewezen worden, dat de verlagingen van het Amerikaanse tarief betrekkelijk bescheiden moeten blijven, omdat de Presidentiële bevoegdheden, welke bovendien met talloze beperkingen en waarborgen omkleed zijn, weinig ver strekken.

De door de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN vastgestelde regels, welke op deze nieuwe tariefconferentie worden gevolgd, wijken in wezen weinig af van de oude regels, ofschoon er enkele verschilpunten zijn, die als een zekere erkenning beschouwd kunnen worden van de bijzondere positie waarin de landen met lage tarieven verkeren.

Zo zijn deze regels, die het nieuwe artikel XXIX als uitgangspunt hebben, niet meer zo uitsluitend gebaseerd op de procedure van bilaterale onderhandelingen en op een strikt bilateraal evenwicht tussen de aan een bepaald land verleende, en van datzelfde land verkregen tariefconcessies. Er zijn in de nieuwe regels mogelijkheden voor minder orthodoxe methoden tot tariefverlaging en in het bijzonder voor initiatieven in groepsverband. Ondanks dit zijn de regels niet van dien aard, dat men omtrent de mogelijkheid van concrete resultaten te grote verwachtingen mag koesteren. De Regering besloot niettemin actief aan de tariefconferentie deel te nemen, in de hoop dat, zij het wellicht op bescheiden schaal, bij deze gelegenheid zekere tariefverlagingen in het belang van de Nederlandse uitvoer kunnen worden bereikt.

Een ander probleem betrof de voorzieningen in verband met de verlenging van de geldigheidsduur der op de tariefconferenties van Genève, Annecy en Torquay overeengekomen tariefverlagingen en tariefbindingen. Deze tariefafspraken omvatten circa 60 000 tariefposten en strekken zich uit over een belangrijk gedeelte van de invoer van de betrokken landen. Hoewel in verschillende landen nog vele hoge en belemmerende invoerrechten bestaan — waartegen als gezegd de actie gericht moet blijven — is door genoemde tariefafspraken op een breed terrein tariefverhoging voorkomen en een belangrijke tariefstabiliteit verkregen. Dit is ongetwijfeld een der belangrijkste resultaten van de na-oorlogse samenwerking in Algemene Overeenkomst-verband en het behoud van deze stabiliteit is van grote waarde.

Artikel XXVIII bevat de regels omtrent het tijdstip waarop en de voorwaarden waaronder over gebonden tariefposten kan worden heronderhandeld. De bindingsperiode van de bovengenoemde 60 000 tariefposten zou volgens dat artikel op 30 juni 1955 zijn geëindigd, hetgeen wil zeggen, dat na deze datum over deze tarieven zou kunnen worden heronderhandeld op basis van compensatie. Indien tijdens dergelijke heronderhandelingen geen overeenstemming tot stand zou komen, zou volgens de bestaande regels een voorgestelde tariefwijziging desondanks doorgang kunnen vinden, doch de tegenpartij zou op haar beurt tot de terugtrekking van een concessie gerechtigd zijn. Aangezien zulk een terugtrekking vaak de belangen van derden schaadt en deze op hun beurt dan ook weer tot actie gerechtigd zijn, en uit mislukte onderhandelingen een ganse reeks van ontbindingen zou kunnen resulteren, hebben de problemen, samenhangend met de verlenging van de consolidatieperiode, aanleiding gegeven tot zeer langdurige discussies.

Van sommige zijden, met name van de kant van de minderontwikkelde landen, werd erop gewezen, dat de tariefbindingen, voortvloeiende uit de drie tariefconferenties slechts voor enkele jaren bedoeld waren, doch dat deze bindingen, behoudens enkele onbetekenende wijzigingen, nog steeds gelden en in elk geval tot 1 juli 1955 in stand zouden blijven. Deze lan-

den wensten dan ook zeer beslist geen nieuwe bindingsperiode aan te gaan, tenzij vooraf gelegenheid tot heronderhandeling zou worden gegeven, dan wel voldoende gelegenheid zou worden geboden om tijdens een bindingsperiode zo nodig het recht op bepaalde tariefposten te wijzigen. Deze landen wezen daarbij voortdurend op de noodzaak van een zekere flexibiliteit in de tariefbindingen, ten behoeve van de mogelijkheid tot geleidelijke ontwikkeling van hun economische structuur.

Van andere zijde, met name van de kant van een aantal meer ontwikkelde landen, legde men de nadruk op het grote belang van tariefstabiliteit, d.w.z. aan het voorkomen van verhoging van posten, die in het kader van de Algemene Overeenkomst zijn geconsolideerd. De heronderhandelingen op basis van compensatie hebben vaak een protectionistische strekking. Zij tenderen naar tariefverhoging en niet naar tariefverlaging.

Men diende dus een oplossing te bereiken voor het verlangen naar een zekere flexibiliteit in de bindingen, zonder de stabiliteit der tariefniveaus in gevaar te brengen. Dit probleem viel in feite te onderscheiden in de vraag, wat er op korte termijn met de gebonden rechten zou moeten geschieden en in de vraag, welke regeling voor de verdere toekomst zou moeten gelden.

Een compromis met betrekking tot het eerste vraagstuk werd bereikt door een verklaring¹⁾ te ontwerpen, krachtens welke de ondertekenaars gedurende de periode van 1 juli 1955 tot 31 december 1957 niet tot heronderhandeling zullen overgaan. In het belang van tariefstabiliteit is deze verklaring voor het Koninkrijk ondertekend. Tegelijkertijd heeft men echter besloten, dat landen die daartoe nog vóór 1 juli 1955 hun wens kenbaar maakten, gelegenheid tot heronderhandeling zou worden geboden. Van deze mogelijkheid is intussen door een aantal landen gebruik gemaakt. Ook voor de Nederlandse Antillen werden met gunstige uitslag heronderhandelingen gevoerd in verband met de noodzaak tot wijziging uit zuiver fiscale overwegingen, van het volkomen verouderde douanetarief van genoemd Rijksdeel.

De status van de tarieflijsten op langere termijn is vervolgens geregeld in het nieuwe artikel XXVIII.

Staatshandel

Men heeft thans erkend, dat staatshandel-praktijken een beperkende invloed kunnen uitoefenen op het volume van de internationale handel. Ten aanzien hiervan zijn thans voorzieningen getroffen, waarvoor verwezen moogt worden naar de toelichting op artikel XVII.

Kartels

Ook het punt van kartels heeft nog onderwerp van bespreking uitgemaakt. Immers, gesteld kan worden, dat kartelpraktijken veroordeeld moeten worden, voorzover deze praktijken schadelijke gevolgen hebben voor de uitbreiding van de produktie en handel. Gezien echter het feit, dat de Economische en Sociale Raad der Verenigde Naties een internationale kartelconventie in behandeling heeft, besloot men de bestudering van dit onderwerp uit te stellen, in afwachting van het resultaat van de behandeling daarvan in de E.C.O.S.O.C.

Exportpolitiek

Tot de positieve resultaten van de herziening behoren ongetwijfeld die op het gebied van de exportpolitiek. Weliswaar leverden ook hier de wijzigingen weinig concrete nieuwe verplichtingen op, maar er is een eerste stap gezet, welke, naar men mag hopen, op de duur tot een versterking van de Algemene Overeenkomst op dit gebied kan leiden.

Allereerst verdient vermelding de aanvulling en versterking van de regeling betreffende subsidies. Het betreffende artikel XVI hield tot dusver alleen de verplichting in subsidies aan de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN op te geven. De nieuwe aanvulling erkent met meer nadruk, dat exportsubsidies de belangen van andere partijen kunnen schaden.

De bestaande bepalingen over compenserende rechten (arti-

¹⁾ Zie *Trb.* 1956, 29, blz. 4 e.v.

kel VI), het verweermiddel tegen exportsubsidies, is enigszins versterkt. De wijzigingen hierin betekenen een kleine stap in de richting van een „good importers policy” d.w.z. dat een land dit soort afweermaatregelen neemt, niet alleen wanneer de eigen industrie door de subsidies schade lijdt, maar ook wanneer de importen van een normaal concurrerend land door die subsidies van zijn markt worden verdrongen.

Het is niet gelukt een soortgelijke aanvulling eveneens te bereiken voor wat betreft de bepalingen over anti-dumping-maatregelen.

In zeker verband met deze materie van kunstmatige exportbevordering staan een tweetal regelingen, welke in resoluties zijn neergelegd. Dit zijn:

a. een resolutie over non-commerciële voorraden, welke een aanbeveling inhoudt, dat landen die strategische voorraden als hierbedoeld aanhouden, eventuele liquidatie daarvan 45 dagen tevoren zullen aankondigen en bereid zijn overleg te plegen met de belangrijkste betrokken partijen;

b. een resolutie over landbouwsurplusen, die mede betrekking heeft op voorraden van eindproducten van de landbouw. Deze resolutie beperkt zich tot een aanbeveling tot consultatie ten behoeve van een ordelijke liquidatie van dergelijke voorraden, teneinde de kans op schade te verminderen.

Organisatie tot samenwerking op het gebied van de handel

De nieuw ontworpen Organisatie tot samenwerking op het gebied van de handel beoogt de organisatie der Algemene Overeenkomst op een permanente basis te vestigen, die beter dan tot dusver toezicht kan uitoefenen op de naleving van de bepalingen der Overeenkomst en beslissingen neemt, uitspraken doet en tevens een forum is, waar moeilijkheden van handelspolitieke aard besproken kunnen worden. Verwezen moge worden naar de toelichting op de desbetreffende overeenkomst.

§ 3. Toelichtingen

A. Algemeen

De wijzigingen in de Algemene Overeenkomst zijn belichaamd in een drietal protocollen. Dat daarvoor drie protocollen moesten worden opgesteld, houdt verband met het feit, dat volgens artikel XXX van de huidige Overeenkomst, sommige wijzigingen alvorens in werking te kunnen treden, door alle verdragsluitende partijen aanvaard moeten zijn t.w. wijzigingen in de bepalingen van Deel I en van die in de artikelen XXIX en XXX, terwijl voor alle andere wijzigingen slechts de aanvaarding door tweederde der verdragsluitende partijen vereist is. Het Protocol tot wijziging van Deel I (de bepalingen over de meestbegünstiging en de invoerrechten) en de artikelen XXIX (de verhouding tot het Handvest van Havana) en XXX (wijzigingen), dient derhalve alvorens in werking te kunnen treden, aanvaard te worden door alle verdragsluitende partijen.

Het Protocol tot wijziging van de Preambule en van Deel II (de handelspolitieke bepalingen) en III (organisatorische- en procedurebepalingen) treedt in werking na aanvaarding door tweederde der verdragsluitende partijen.

Van het Protocol tot wijziging van de organisatorische bepalingen, moet het eerste deel, dat wijzigingen brengt in Deel III van de Overeenkomst, aanvaard zijn door tweederde der verdragsluitende partijen en het tweede deel, dat wijzigingen brengt in de Delen I, II en III (w.o. artikel XXX), door alle verdragsluitende partijen, alvorens het in werking kan treden.

De aanvaarding van bovengenoemde protocollen kan tot 25 oktober 1956 plaats vinden.

De Overeenkomst tot oprichting van de Organisatie voor samenwerking op het gebied van de handel treedt in werking op de dertigste dag na die, waarop zij is aanvaard door die verdragsluitende partijen, waarvan het handelsverkeer 85 % vertegenwoordigt van de totale buitenlandse handel van de verdragsluitende partijen.

Voorts achtte men het wenselijk de herziene Overeenkomst zo spoedig mogelijk definitief in werking te doen treden. Volgens het Protocol van Voorlopige Toepassing behoefde men

slechts Deel I (verlening van de meestbegünstiging en toepassing der tariefconcessies) en Deel III (relaties van de partijen bij de Overeenkomst, inwerkingtreding, toepassing, opzegging en wijziging der Overeenkomst en de relatie tot het Handvest van Havana) volledig toe te passen, doch Deel II (handelspolitieke bepalingen) slechts voor zover de bestaande wetten zulks toelaten. M.a.w. de regeringen waren voornamelijk niet verplicht hun bestaande wetgeving in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de Algemene Overeenkomst en konden, in afwijking van de bepalingen daarvan, maatregelen nemen die gebaseerd waren op hun op 30 oktober 1947 bestaande wetgeving.

Een aantal landen gaf evenwel te kennen, dat een definitieve toepassing op korte termijn onmogelijk zou zijn, aangezien zulks met zich mede zou brengen, dat de binnenlandse wetgeving onmiddellijk zou moeten worden aangepast, voor zover deze niet in overeenstemming is met Deel II van de Overeenkomst.

Teneinde hiervoor een voorziening te treffen is bij een resolutie van 7 maart 1955 overeengekomen, dat aanvaarding van de Algemene Overeenkomst krachtens artikel XXVI (nieuw) kan geschieden, zelfs als deze gepaard gaat met een reserve, dat Deel II van de Overeenkomst zal worden toegepast, voor zover niet onverenigbaar met de op 30 oktober 1947 bestaande wetgeving (in het geval van een verdragsluitende partij, die sedert 30 juni 1949 tot de Overeenkomst is toegetreden, geldt de datum van het Protocol van Toetreding).

Elke verdragsluitende partij, die zulk een reserve maakt, dient zo spoedig mogelijk na de aanvaarding van de herziene Overeenkomst de voornaamste wettelijke bepalingen, waarvoor de reserve werd gemaakt, over te leggen. Jaarlijks zullen de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN een onderzoek instellen naar de vorderingen, welke gemaakt zijn om de binnenlandse wetgeving aan te passen aan de bepalingen van de Overeenkomst, terwijl drie jaar na de inwerkingtreding daarvan, een algemeen onderzoek zal plaats vinden, teneinde de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN in staat te stellen zich een oordeel te vormen omtrent de voortgang, welke op het gebied van de volledige toepassing door alle verdragsluitende partijen is gemaakt en aan de hand daarvan de vereiste aanbevelingen te doen.

De term „bestaande wetgeving” dient aldus te worden geïnterpreteerd, dat hieronder wordt verstaan, wetgeving van een mandatorisch karakter, welke aan de uitvoerende macht verplichtingen oplegt, die niet kunnen worden gewijzigd door de uitvoerende gezagsorganen.

Voor wat het Koninkrijk betreft zij hierbij aangetekend, dat de binnenlandse wetgeving geen aanpassing behoeft aan de bepalingen van de Algemene Overeenkomst.

Teneinde de bij eerdergenoemde protocollen aangebrachte wijzigingen in de Algemene Overeenkomst in hun samenhang te kunnen beoordelen, is de vertaling in het Nederlands van die Overeenkomst, zoals deze komt te luiden, nadat de Protocollen tot wijziging der Overeenkomst en de Overeenkomst tot oprichting van de Organisatie voor samenwerking op het gebied van de handel in werking zijn getreden, als bijlage nevens deze memorie van toelichting gevoegd.¹⁾

De tekst van de Overeenkomst met wijzigingen gaat als bijlage A, C, D, E, F, en G bij *Stb.* K 440. De Nederlandse vertaling daarvan is afgedrukt in *Bijl. Hand.* II 1949/50 — 1663, No. 9. Latere wijzigingen in de tekst der Overeenkomst zijn geplaatst in *Trb.* 1951 no's 43, 55 en 56, *Trb.* 1954, 144 en *Trb.* 1956, 36.

B. De protocollen

1. *Protocol tot wijziging van Deel I en de Artikelen XXIX en XXX van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel.*

Preambule (nieuw Artikel I). In stede van de huidige preambule wordt een nieuw artikel (artikel I) opgenomen

¹⁾ De Engelse en Franse tekst zijn aangeboden aan de Staten-Generaal, de Staten van Suriname en de Staten van de Nederlandse Antillen, bij brieven van 1 juni 1956 (*Bijl. Hand.* II 1955/1956—4358 (R 40), no. 4).

onder de titel „Doelstellingen”, waarin de beginselen van de bestaande preambule zijn overgenomen, aangevuld met een passage (artikel I, lid 1, nieuw, laatste zin) waarin tot uitdrukking wordt gebracht, dat mede als doel wordt beoogd, de bevordering van de geleidelijke ontwikkeling van de economieën van alle verdragsluitende partijen.

Opneming van de inhoud van de preambule in de Overeenkomst zelve, vindt zijn oorzaak in het vervallen van artikel XXIX (regelende de relatie van de Algemene Overeenkomst tot het Handvest van Havana).

De overbrenging van de preambule in de tekst van de Overeenkomst betekent noch een vermeerdering van de verplichtingen noch een verkorting van de rechten van de verdragsluitende partijen.

Artikel I (nieuw artikel II). Meestbegunstiging. In het eerste lid van dit artikel is de zinsnede „en ten aanzien van de toepassing van de binnenlandse belastingen op geëxporteerde goederen” ingevoegd, teneinde buiten twijfel te stellen, dat de meestbegunstiging voor de toepassing van binnenlandse belastingen niet alleen geldt voor geïmporteerde doch ook voor geëxporteerde goederen.

Artikel II (nieuw Artikel III). Concessielijsten. In de tweede zin van lid 1 (b) en lid 1 (c) zijn de woorden „daarbij inbegrepen alle soorten heffingen, welke terzake van overmakingen van gelden naar of uit het buitenland ter betaling van importen worden geheven” ingevoegd, teneinde uitdrukkelijk vast te stellen, dat verdragsluitende partijen niet vrij zijn additionele rechten op importen in te stellen in de vorm van heffingen op overmakingen van betalingen voor produkten, waarop tariefconcessies zijn verleend.

In lid 6 (a) van dit artikel II is een redactiewijziging aangebracht, die het artikel beter doet aansluiten bij de Artikelen der Overeenkomst van het Internationale Monetair Fonds.

De verklarende aantekening op lid 4 van het huidige artikel II (nieuw artikel III) in Bijlage I (nieuw H) van de Algemene overeenkomst verwees naar artikel 31 van het Handvest van Havana. Naar aanleiding van de eliminering van Artikel XXIX, heeft men een nieuwe aantekening opgesteld, waarbij evenals in genoemd artikel 31 de bescherming, die voortvloeit uit de operaties van een importmonopolie op een produkt, waarvan het invoerrecht uit hoofde van onderhandelingen is gebonden, beperkt wordt.

De lijsten van de door de verdragsluitende partijen verleende tariefconcessies zijn afgedrukt als bijlagen B en I van de wet van 12 oktober 1950 *Stb.* K 440, terwijl de in de loop der jaren daarin aangebrachte wijzigingen zijn geplaatst in *Trb.* 1951 no's 55, 56 en 63 en *Trb.* 1954 no's 138, 139, 141, 144, 145, 146, 148, 149 en *Trb.* 1956 no's 30 en 37.

Artikel XXX. Wijzigingen. Dit artikel is thans scherper geredigeerd. Bepaald is, dat wijzigingen in de Overeenkomst door een tweederde meerderheid moeten worden goedgekeurd, alvorens zij zullen worden voorgelegd aan de regeringen ter aanvaarding. Het hangt er dan weer verder van af, op welk artikel de wijziging betrekking heeft, of alle verdragsluitende partijen haar goedkeuring daaraan moeten hechten, dan wel tweederde der partijen, om de wijziging van kracht te doen worden.

Louter formele wijzigingen, respectievelijk verbeteringen en wijzigingen voortvloeiende uit de toepassing van een aantal aangeduide artikelen, treden in werking 30 dagen na een te dien einde door de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN afgelegde verklaring.

2. Protocol tot wijziging van de Preambule en Deel II en III van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel.

Door dit protocol worden de handelspolitieke gedragsregels van de Algemene Overeenkomst gewijzigd.

Allereerst bepaalt het protocol, dat de preambule komt te vervallen. Het eerste protocol immers voegt de preambule als artikel I in de Overeenkomst. Vervolgens voegt het protocol

artikel III en artikel IV van de bestaande Overeenkomst samen tot één artikel. Dientengevolge blijven door deze samenvoeging de nummering van de artikelen in de bestaande en de nieuwe tekst verder gelijk, behoudens dat artikel XXVIII later artikel XXIX wordt genummerd, welk laatste artikel, zoals hiervoren is vermeld, in de herziene tekst is komen te vervallen.

Artikel VI Antidumping- en compenserende rechten. Lid 6 van het artikel, hetwelk betrekking heeft op het gebruik van compenserende rechten ter bescherming van industrieën van derde landen, is in tweeërlei opzicht gewijzigd. In de eerste plaats is voorgeschreven, dat de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN een importerend land toestemming moeten verlenen compenserende rechten te heffen, wanneer zij van oordeel zijn dat ernstige schade wordt of dreigt te worden toegebracht aan het derde land. In de tweede plaats is het een importerend land geoorloofd zulke rechten zonder voorafgaande goedkeuring van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN te heffen, wanneer uitstel ernstige schade zou veroorzaken, behoudens uiteraard de verplichting om onmiddellijk de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN van de genomen maatregel op de hoogte te stellen en de maatregel in te trekken, wanneer achteraf geen toestemming daarvoor gegeven wordt.

Deze wijzigingen verschaffen bepaalde rechten waar een importerend land gebruik van kan maken om zich zelf of een derde benadeeld land te beschermen; in geen geval kan een importerend land verplicht worden ten behoeve van een derde land compenserende rechten te heffen.

Artikel VII. Bepaling van de belastbare in- en uitvoerwaarde. De wijzigingen leiden tot een versterking van dit artikel. In lid 1, waarin de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN zich verplichten „zo spoedig mogelijk” hun wetgeving aan te passen aan de in dit artikel omschreven normen voor de waardebepaling, zijn de woorden „zo spoedig mogelijk” vervallen. Hiermede wordt dus bindend voorgeschreven, dat de eigen wetgeving in overeenstemming moet worden gebracht met de beginselen van dit artikel.

Een nieuwe verklarende aantekening op lid 1 laat duidelijk uitkomen, dat de normen van artikel VII niet van toepassing zijn op de heffing van rechten equivalent aan binnenlandse heffingen. Met inachtneming van de bepalingen van artikel III (nieuw IV), is elk land dus vrij andere maatstaven aan te leggen voor de berekening van deze equivalente rechten.

Een wijziging van redactionele aard is aangebracht in lid 2 (b) van dit artikel en in de verklarende noot op dit lid. De tekst doet daar beter dan de oude uitkomen, dat onder normale prijs wordt verstaan de prijs, te bedingen onder vrije mededinging in het normale handelsverkeer.

In lid 4, betreffende de pariteit tussen eigen en vreemde valuta, zijn enkele wijzigingen van technische aard aangebracht.

Artikel VIII. Formaliteiten bij In- en Uitvoer. Aan het opschrift is het woord „Retributiën” toegevoegd. In lid 1 zijn enkele wijzigingen aangebracht, die de strekking hebben de verplichtingen uit hoofde van het artikel te verscherpen. Het artikel bepaalt thans, dat behoudens de met name genoemde uitzonderingen, geen vergoedingen of rechten bij invoer van goederen geheven mogen worden, welke de bij benadering vast te stellen kosten van de verleende diensten te boven gaan. Werden in de bestaande tekst alleen de in- en uitvoerrechten uitgezonderd van de regel, thans worden ook de binnenlandse belastingen, genoemd in artikel III, uitgezonderd. Met de stringenter tekst van lid 1 (wijziging van het woord „should” in „shall”) hoopt men nu definitief een einde te maken aan de hoge vergoedingen voor consulaire facturen, of aan het in feite heffen van invoerrechten, onder het motto van administratiekosten e.d. als leges voor het verkrijgen van invoer- of betalingsvergunningen.

Naast de erkenning van de noodzakelijkheid om de formaliteiten bij in- en uitvoer tot een minimum te beperken, is zowel aan de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN als aan elke verdragsluitende partij het recht gegeven, een land te

verzoeken na te gaan of zijn wetgeving in overeenstemming is met het nieuwe artikel (lid 2).

Tenslotte is een noot aan het artikel toegevoegd, waarin de wens wordt geuit, het vragen van certificaten van oorsprong tot een minimum te beperken.

Artikel IX. Merken van Oorsprong. Een nieuw lid is toegevoegd (lid 2), waarin wordt erkend, dat de moeilijkheden, welke de wetten en voorschriften betreffende merken van oorsprong met zich mede brengen, tot het uiterste dienen te worden beperkt.

Artikel XI. Algemene afschaffing van kwantitatieve beperkingen. Het principe van afschaffing van kwantitatieve restricties is onverminderd gehandhaafd; slechts het laatste lid van dit artikel vervalt, aangezien deze bepaling thans in een verklarende noot is opgenomen.

Artikel XII. Restricties ter bescherming van de betalingsbalans. Met handhaving van het in het artikel neergelegde grondbeginsel, namelijk, dat kwantitatieve beperkingen, ingesteld voor betalingsbalansdoeleinden, afgeschaft dienen te worden wanneer zij niet meer noodzakelijk zijn, is het artikel geheel opnieuw geredigeerd, waardoor de vorm logischer en de tekst leesbaarder is geworden.

De versterking die bereikt is kunnen worden, is vervat in de procedure inzake het overleg over invoerbeperkingen, de z.g. „consultatieprocedure” (lid 4 nieuw), welke eenvoudiger en dwingender is gesteld.

Onder de bestaande bepalingen moeten landen, die nieuwe restricties instellen of reeds bestaande aanmerkelijk verscherpen, daarover overleg plegen en landen die restricties toepassen zijn verplicht overleg te plegen op uitnodiging van een land, dat zich door deze restricties benadeeld acht. Het gewijzigde artikel behoudt deze „consultatie-procedure”, maar voegt hieraan toe, dat alle restricties toepassende landen periodiek een uitgebreid onderzoek moeten toelaten naar deze beperkingen, naar de vraag of hun terzake gevoerde politiek in overeenstemming is met de regels van de Algemene Overeenkomst en naar het effect van de restricties op de andere verdragsluitende partijen. Deze consultaties zullen jaarlijks worden gehouden. Aan de consultaties zal echter een onderzoek naar de bestaande invoerbeperkingen voorafgaan. Een jaar daarna zullen de eerste consultaties plaats vinden. Minderontwikkelde landen zijn onderworpen aan gelijksoortige, doch afzonderlijk opgenomen bepalingen (artikel XVIII) en moeten zich om de 2 jaar aan consultatie onderwerpen.

Indien gedurende de consultatie mocht blijken, dat beperkingen in strijd met de Overeenkomst worden toegepast, moeten de punten van afwijking worden aangegeven. Indien de afwijking van ondergeschikte of technische aard is, mogen de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN naar eigen goedvinden adviseren tot een passende wijziging in de restricties. Indien echter de afwijking van ernstiger aard is en schade toebrengt of dreigt toe te brengen aan de handel van een of meer verdragsluitende partijen, dan worden aanbevelingen gedaan, opdat voldaan wordt aan de bepalingen der Overeenkomst. Indien deze aanbevelingen niet binnen een zekere tijd opgevolgd worden, kan vergunning verleend worden tot het nemen van tegenmaatregelen tegen de verdragsluitende partij, die de restricties toepast.

Artikel XIV. Uitzonderingen op de regel van non-discriminatie. Dit artikel is aanzienlijk bekort, doordat een aantal ingewikkelde constructies op het gebied van de discriminatoire toepassing van betalingsbalansrestricties, o.a. de na-oorlogse overgangperiode, de afzonderlijke regeling inzake discriminatie speciaal voor de landen van het Gemenebest in Bijlage J. van de Overeenkomst, uit het artikel zijn verdwenen. De algemene regel van discriminatie luidt thans, dat betalingbalansrestricties slechts discriminatoir — in afwijking dus van artikel XIII — zijn toegelaten, voorzover zij gelijkwaardig zijn aan de overeenkomstig artikel VIII of XIV van de Overeenkomst betref-

fende het Internationale Monetaire Fonds⁸⁾ geoorloofde restricties. Een partij, die afwijkt van het in artikel XIII neergelegde beginsel van non-discriminatie, handelt niet in strijd met de betreffende bepalingen, indien het Fonds verklaart, dat overeenkomstige valuta-restricties onder de bepalingen van het Fonds geoorloofd zijn. Ook na volledig convertibel geworden te zijn, kan een land nog toestemming verleend worden in bijzondere gevallen te mogen afwijken van de regel van non-discriminatie (b.v. bij een tijdelijk slechter worden van de betalingsbalanspositie blijft de mogelijkheid bestaan, dat een convertibel land discriminatoire beperkingen instelt). Tenslotte werd nog een interpretatieve noot aan artikel XIV toegevoegd, welke bepaalt, dat de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN, ondanks de door het Fonds gedane uitspraken inzake discriminatoire restricties, zich het recht voorbehouden de aard, gevolgen en redenen van de gepleegde discriminatie geheel zelfstandig te beoordelen.

Artikel XV. Valutaregelingen. Een wijziging van uitsluitend formele aard is aangebracht teneinde tot uitdrukking te brengen, dat thans artikel XVIII betalingsbalansbepalingen inhoudt voor minderontwikkelde landen.

Artikel XVI. Subsidies. Daar in de praktijk was gebleken, dat in hoofdzaak exportsubsidies belemmerend voor de handel kunnen werken, is dit artikel uitgebreid met een aantal bepalingen inzake exportsubsidies.

Onderscheid wordt gemaakt tussen de exportsubsidies op „basis-produkten” en op andere (industriële) produkten. Volgens de bij dit artikel behorende aantekening, wordt verstaan onder „basis-produkten”, elk produkt van landbouw, boswezen, of visserij en elk mineraal, ieder in zijn natuurlijke vorm, dan wel be- of verwerkt in de vorm waarin deze goederen normaliter in grote hoeveelheden worden verhandeld.

Wat de „basis-produkten” betreft wordt volstaan met de verklaring, dat de verdragsluitende partijen moeten trachten het gebruik van subsidies daarop te vermijden, maar indien toch een dergelijke subsidie wordt verleend, mag zij niet leiden tot het verkrijgen van een meer dan billijk aandeel van de werelduitvoer in het betreffende produkt. Voor dit billijk aandeel is geen definitie gegeven, doch in de noot bij dit artikel zijn een aantal factoren opgenomen, die in aanmerking dienen te worden genomen bij de berekening van zulk een aandeel.

Voor exportsubsidies van andere dan basisprodukten is bepaald, dat partijen deze subsidies niet meer zullen toekennen vanaf 1 januari 1958 of op de vroegst mogelijke datum nadien en dat tot 1 januari 1958 geen uitbreiding van de subsidiëring zal plaatsvinden van de per 1 januari 1955 bestaande subsidies.

In verband met het feit echter, dat vastgesteld is, dat restitutie van invoerrechten en binnenlandse belastingen op het exportprodukt (welke niet worden gerestitueerd als het produkt voor binnenlandse consumptie bestemd is) niet beschouwd wordt als exportsubsidie, terwijl enkele verdragsluitende partijen bovendien andere belastingen b.v. sociale belasting restitueren en niet van dit systeem, dat in vele gevallen wettelijk is vastgelegd, afstand wensten te doen, althans in verband hiermede moeilijkheden met de parlementaire goedkeuring van de herziene Overeenkomst voorzagen, is in een aanvullende noot bepaald, dat de verdragsluitende partijen zullen trachten vóór eind 1957 overeenstemming te bereiken over afschaffing van alle resterende subsidies per 1 januari 1958, terwijl bij gebreke van een dergelijke overeenstemming getracht zal worden de status quo te verlengen tot het moment, dat men verwacht wel een zodanige overeenstemming te kunnen bereiken.

Voorts heeft de verklarende aantekening lid 7 van artikel VI overgenomen om tot uitdrukking te laten komen, dat een systeem van prijsstabilisatie als in genoemd lid omschreven, niet geacht wordt een exportsubsiëring te zijn. Een prijsstabilisatie-systeem, dat geheel of gedeeltelijk met overheidsmiddelen werkt, wordt geacht te vallen onder de „billijk aandeel” conditie voor basisprodukten. Hiermede is het Nederlandse systeem van landbouweffingen veilig gesteld.

⁸⁾ Zie *Stb.* G 278.

Artikel XVII. Staatshandelondernemingen. Aan dit artikel is een nieuw lid toegevoegd, waarin wordt erkend, dat staats-handelpraktijken de handel ernstig kunnen belemmeren. Daaraan is — op soortgelijke wijze als in het nieuwe tariefartikel XXIX — de verklaring toegevoegd „dat derhalve onderhandelingen over vermindering van dergelijke belemmeringen van belang zijn voor de uitbreiding van de handel”.

Verder is in dit verband een bepaling opgenomen, welke de mogelijkheid opent om informatie te krijgen over de hoogte van heffingen door het monopolie-lichaam ingesteld op ongebonden posten en over monopoliepraktijken in het algemeen. Dit soort informatie zal evenwel slechts op verzoek worden verstrekt.

Artikel XVIII. Hulp van regeringswege voor economische ontwikkeling. Zoals in § 2 reeds werd vermeld, drongen de minderontwikkelde landen sterk aan op een herziening van het bestaande artikel, daar dat te weinig rekening hield met de speciale omstandigheden, waarin die landen verkeren. Met name was er verzet tegen de voorgeschreven langdurige procedure en de strenge controle door de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN.

Het nieuwe artikel XVIII is als volgt ingedeeld:

a. de *preambule* geeft aan onder welke omstandigheden landen, die zich in economische ontwikkeling bevinden, op artikel XVIII een beroep kunnen doen.

b. *Sectie A* bevat een procedure tot wijziging van een onder de Algemene Overeenkomst gebonden invoerrecht, ingeval zulks noodzakelijk is om de vestiging van bepaalde industrieën te bevorderen, welke ten doel hebben de levensstandaard van de bevolking te verhogen.

c. *Sectie B* heeft betrekking op de voorzieningen, welke uit hoofde van betalingsbalansoverwegingen mogelijk zijn.

d. *Sectie C* verleent minderontwikkelde landen de bevoegdheid, naast de in Secties A en B genoemde mogelijkheden, verdere maatregelen ten aanzien van de invoer te treffen, ten behoeve van de vestiging van nieuwe industrieën.

e. *Sectie D* bevat een uitzondering op de regel, dat van artikel XVIII slechts gebruik gemaakt kan worden door minderontwikkelde landen.

In de preambule is vastgelegd, dat artikel XVIII beoogt die verdragsluitende partijen, welke een laag welstands-peil hebben en in het beginstadium van hun ontwikkeling verkeren, in staat te stellen bepaalde beschermende maatregelen te treffen ten behoeve van hun economische ontwikkeling, welke gericht is op het verhogen van de algemene levensstandaard van de bevolking. Genoemde criteria maken het artikel uitsluitend toegankelijk voor de minderontwikkelde landen, met uitzondering van het bepaalde onder Sectie D.

Ten einde deze doelstelling te verwezenlijken wordt overeengekomen, dat bedoelde verdragsluitende partijen additionele faciliteiten behoren te genieten, waardoor zij enerzijds een voldoende flexibele tariefstructuur kunnen handhaven, ten einde tarifaire protecties te kunnen verlenen aan nieuw opgerichte industrieën (*Sectie A*), en anderzijds kwantitatieve beperkingen uit hoofde van betalingsbalansmoeilijkheden kunnen toepassen, waarbij tevens ten volle rekening wordt gehouden met de voortdurende grote behoefte aan importen, welke een gevolg zijn van de uitvoering van ontwikkelingsprogramma's (*Sectie B*). Voorts wordt erkend, dat zich omstandigheden kunnen voordoen, die het onmogelijk maken om maatregelen in bovenstaande zin te treffen, in welk geval onder nader omschreven voorwaarden beschermende restricties kunnen worden ingesteld (*Sectie C*).

Sectie A van het artikel staat aan een minderontwikkelde land toe over gebonden rechten in heronderhandeling te treden zonder hiervoor speciale machtiging te behoeven. Hier staat echter tegenover, dat in deze onderhandelingen mogen participeren niet slechts de landen, waarmee de concessie oorspronkelijk is overeengekomen, doch ook alle andere landen, welke naar het oordeel van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN bij de concessie substantieel geïnteresseerd zijn, hetgeen ook onder

het bestaande artikel XVIII het geval is. Onder artikel XXVIII daarentegen behoeven laatstgenoemde landen slechts geconsulteerd te worden. De positie van het land, dat wenst te onderhandelen, wordt echter in het nieuwe artikel XVIII beschermd tegen eventuele obstructie van de andere partijen door de bepaling, dat wanneer binnen redelijke tijd over de compensatie geen overeenstemming is bereikt, de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN het land in kwestie kunnen machtigen tot de tariefwijziging over te gaan, indien zij van mening zijn, dat dit land alles gedaan heeft om overeenstemming te bereiken en een adequate compensatie heeft aangeboden, of om goede redenen geacht moet worden niet tot het geven van adequate compensatie in staat te zijn.

Evenals bij de procedure voor bijzondere gevallen, hieronder bij artikel XXVIII te bespreken, is dus ook hier aan de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN een bemiddelende rol toegelend, zij het ook hier zonder een juridische binding van haar uitspraken. Immers voor het geval geen adequate compensatie kan worden aangeboden, behouden partijen, die met het inzicht van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN niet akkoord gaan, formeel het recht tot terugtrekking van een concessie over te gaan. Desondanks betekent dit arbitrage-beginsel in artikel XVIII, (evenals in artikel XXVIII) een aanmerkelijke verbetering. De bruikbaarheid van dit artikel voor de belanghebbende partijen wordt er door vergroot, aangezien men onder de bepalingen van het oude artikel eerst tot tariefwijziging kan overgaan, als overeenstemming met alle geïnteresseerde partijen is bereikt.

Sectie B. Evenals in artikel XII is ook hier bij toepassing van de hier toegestane kwantitatieve restricties de consultatie procedure ingevoerd, zodat deze voor de hoger- en lagerontwikkelde landen in grote mate overeenstemming vertoont. Evenwel worden ten deze de consultaties niet jaarlijks — zoals bij de hogerontwikkelde landen — maar ongeveer om de twee jaar gehouden. Bovendien kan een verdragsluitende partij, die van oordeel is, dat de uitvoering van zijn ontwikkelingsprogramma nadelig wordt beïnvloed als gevolg van eventueel tegen hem getroffen maatregelen, op korte termijn uit de Overeenkomst treden.

Aan de consultaties onder deze sectie zal een onderzoek naar de bestaande invoerbeperkingen voorafgaan en eerst twee jaar na dit onderzoek vindt de eerste consultatie plaats.

Sectie C. Het verkrijgen van voorafgaande goedkeuring alvorens tot een daarin omschreven maatregel over te gaan, is zoals het bestaande artikel voorschrijft, niet langer noodzakelijk. Zelfs als de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN hun goedkeuring aan de maatregel onthouden, kan de verzoekende partij deze toch doorzetten. Zij stelt zich dan evenwel bloot aan retaliatie-maatregelen van andere partijen, die in dat geval tegenover dat land ongeveer gelijkwaardige concessies of andere verplichtingen kunnen opschorten, voorzover de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN tegen deze opschorting geen bezwaar maken.

De onder Sectie C vallende maatregelen moeten nondiscriminatoir worden toegepast, terwijl er voorts van wordt uitgegaan, dat een verdragsluitende partij — voorzover praktisch uitvoerbaar — de import in minimale hoeveelheden van enigerlei produkt zal toestaan.

Voorts is een voorziening getroffen, dat een verdragsluitende partij zich mede op deze sectie kan beroepen, ingeval het een industrie betreft, waarvan de oprichting tijdens de initiële periode vergemakkelijkt is, doordat zij bescherming genoot door invoerbeperkingen wegens betalingsbalansmoeilijkheden. Toepassing van de maatregel is alsdan evenwel afhankelijk van de goedkeuring van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN.

Sectie D. Een verdragsluitende partij, die niet aan de in de preambule genoemde criteria voldoet, mag ingeval haar economie in het stadium van ontwikkeling verkeert, na voorafgaande goedkeuring van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN, een beroep doen op de bepalingen van Sectie C.

De onder Secties C en D getroffen maatregelen zullen jaarlijks aan een nader onderzoek worden onderworpen, teneinde voortgang en invloed van de maatregelen te kunnen nagaan, zonder dat zulks echter zal impliceren, dat men op een eenmaal gegeven goedkeuring zal terugkomen of daarin wijziging zal aanbrengen.

Aan het begrip vestiging van bepaalde industrieën is in een interpretatieve noot uitbreiding gegeven, waarbij men er naar gestreefd heeft het begrip „ontwikkeling van een bepaalde industrie” — waarvoor ingevolge de huidige bepalingen van artikel XVIII eveneens beschermende maatregelen kunnen worden ingesteld — nader te definiëren.

Indien invoerbepalingen niet op basis van de nieuwe tekst (d.w.z. volgens Sectie B — invoerbepalingen op grond van betalingsbalansoverwegingen, dan wel op grond van Sectie C — invoerbepalingen op grond van de vestiging van bepaalde industrieën) kunnen worden verdedigd, zal ontheffing van de voorschriften terzake moeten worden gevraagd volgens de normale procedure (artikel XXV resp. artikel 13 van de Overeenkomst tot oprichting van de Organisatie voor samenwerking op het gebied van de handel).

Aan artikel XVIII zijn een aantal verklarende noten toegevoegd, enerzijds vanwege de gecompliceerde materie, anderzijds om aan bepaalde wensen van de minderontwikkelde landen tegemoet te komen.

Artikel XIX. Noodmaatregelen bij importen van bepaalde goederen. In lid 3 is een redactionele wijziging aangebracht door in plaats van „verplichtingen of concessies”, „concessies of andere verplichtingen” te stellen.

Artikel XX. Algemene Uitzonderingen. De uitzondering voor goederenovereenkomsten tot stabilisatie van grondstofprijzen, in het eerste deel van dit artikel (1*h*), is thans gedefinieerd als maatregelen genomen krachtens verplichtingen uit hoofde van goederenovereenkomsten, die voldoen aan criteria, welke door de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN zijn goedgekeurd of uit hoofde van goederenovereenkomsten, welke op zich zelf door Haar zijn goedgekeurd. Een verklarende aantekening verduidelijkt, dat de uitzondering van toepassing is op elke goederenovereenkomst, die voldoet aan door de Economische en Sociale Raad der Verenigde Naties goedgekeurde beginselen, hetgeen de maatstaf voor de onderhavige exceptie is.

De uitzondering voor schaarse goederen, thans nog in II (a), is in enigszins geamendeerde versie gehandhaafd, doch zal uiterlijk 30 juni 1960 aan een onderzoek worden onderworpen met het oog op haar afschaffing.

Artikel XXII. Overleg. De nieuwe tekst van dit artikel is ruimer gesteld, zodat het onderlinge overleg zich kan uitstrekken tot ieder onderwerp, de Algemene Overeenkomst betreffende, terwijl in verband met de versterking van de organisatie, in een nieuw (tweede) lid is bepaald, dat de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN thans in het overleg betrokken kunnen worden, wanneer het onderlinge overleg niet tot een bevredigend resultaat heeft geleid.

Artikel XXIII. Bescherming van concessies en voordelen. Er is geen wijziging in de bepalingen over bilateraal overleg gebracht. De voorschriften voor multilaterale regeling worden uit de Algemene Overeenkomst overgebracht naar de Organisatie voor samenwerking op het gebied van de handel.

Artikel XXIV. Territoriale toepassing, enz. Lid 4 is scherper en juister geformuleerd.

Artikel XXV. Gezamenlijk optreden van de verdragsluitende partijen. Dit artikel bevat voorschriften over de collectieve actie van de verdragsluitende partijen als orgaan, genaamd: „VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN”. De leden 5 (b), (c) en (d), welke bepalingen bevatten over tegenmaatregelen tegen verdragsluitende partijen, die zonder voldoende gerechtvaardigde redenen nalaten tariefonderhandelingen aan te gaan resp. te beëindigen, vervallen als zijnde overbodig, aangezien artikel XXXV hierin voorziet. De wijze waarop tariefonderhandelingen

gevoerd moeten worden, staat thans omschreven in het nieuwe artikel XXIX. Schrapping van genoemde leden doet tevens een verwijzing naar het Handvest van Havana verdwijnen.

Nadat de „Organisatie voor samenwerking op het gebied van de handel” is ingesteld, vervallen ook de overige leden van dit artikel en wordt in verband met de overname van de functies van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN door bedoelde Organisatie, dat artikel gewijzigd als omschreven in het Protocol tot wijziging van de organisatorische bepalingen van de Algemene Overeenkomst.

Artikel XXVI. Aanvaarding, Inwerkingtreding en Registratie. De in dit artikel aangebrachte wijzigingen passen de bepalingen aan aan de situatie, die ontstaat op het ogenblik, dat de gewijzigde Algemene Overeenkomst in werking treedt en de nieuwe Organisatie een feit wordt.

Artikel XXVII. Terugtrekking van concessies. Dit artikel is in dier voege gewijzigd, dat thans ook de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN door een deelnemende regering in kennis gesteld dienen te worden van een terugtrekking van een tariefconcessie.

Artikel XXVIII. Wijziging van lijsten. De wijziging van artikel XXVIII beoogt in de eerste plaats in samenhang met het bepaalde in de „Verklaring nopens de voortgezette toepassing van de tarieflijsten” (Trb. 1956, 29) de status van de tariefconcessies tot 31 december 1957 te continueren. In de tweede plaats wordt in principe de bindingsperiode der lijsten telkens automatisch met 3 jaar verlengd, behoudens wanneer een andere periode met tweederde meerderheid wordt overeengekomen. In de derde plaats is een procedure vastgesteld om, wanneer zich bijzondere omstandigheden voordoen, gedurende de bindingsperiode over tariefconcessies te heronderhandelen en in de vierde plaats is de procedure gewijzigd die gevolgd moest worden, wanneer aan het einde van een bindingsperiode een land een concessie wenst te wijzigen of terug te trekken.

Ingevolge de nieuwe regels dient een land, dat een concessie wenst te wijzigen of terug te trekken, terzake te negociëren met die landen, waarmede de concessie oorspronkelijk is onderhandeld (als regel de voornaamste leveranciers) en met het land, dat gerekend over een redelijke tijdsperiode een groter aandeel in de export van het desbetreffende produkt heeft, of gehad zou hebben, bij afwezigheid van discriminatoire kwantitatieve restricties, dan één van de partijen die vroeger aan de onderhandelingen hebben deelgenomen.

De procedure van terugtrekking of wijziging van een concessie gedurende een bindingsperiode verschilt van die, welke geldt aan het einde van een dergelijke periode.

Gedurende een bindingsperiode mag een land bij ontbreken van overeenstemming met de belanghebbende landen, een concessie niet wijzigen of terugtrekken, tenzij de aangelegenheid aan de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN is voorgelegd en deze hebben bevonden, dat het land een adequate compensatie heeft aangeboden, althans niet op onredelijke wijze tekort geschoten is in het aanbieden van een zodanige compensatie. In dat geval zijn de andere geïnteresseerde landen, evenals thans, vrij zulks met een gelijkwaardige terugtrekking te beantwoorden.

Aan het einde van elke bindingsperiode mag een land een concessie wijzigen of terugtrekken in elk geval, waarin door middel van onderhandelingen geen overeenstemming kan worden verkregen, uiteraard met het recht van retaliatie door de benadeelde landen.

Door deze wijzigingen is de procedure voor onderhandelingen gedurende een bindingsperiode principieel verbeterd door te voorzien in de mogelijkheid van een bemiddeling van de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN, indien de heronderhandelingen niet tot overeenstemming leiden.

Artikel XXVIIIbis. Tariefonderhandelingen. Dit artikel wordt genummerd XXIX, wanneer het Protocol tot wijziging

van Deel I en de artikelen XXIX en XXX van de Algemene Overeenkomst in werking is getreden en mitsdien het oude artikel XXIX is komen te vervallen.

Het artikel houdt de erkenning in, dat invoerrechten vaak ernstige handelsbelemmeringen vormen, zodat tariefonderhandelingen, gericht op een aanzienlijke verlaging van de algemene tariefniveaus en in het bijzonder op de vermindering van zodanige hoge invoerrechten, welke zelfs de invoer van minimum hoeveelheden belemmeren, van groot belang zijn voor uitbreiding van de internationale handel (lid 1). Er bestaat ruimte voor automatische tariefverlagingsplannen en voor het terugbrengen van excessieve invoerrechten tot een bepaald niveau (lid 2). Het artikel gaat echter niet zover, dat het een onderhandelingsplicht inhoudt.

Lid 3 houdt o.m. de erkenning in van de bijzondere positie van de minder-ontwikkelde landen.

Artikel XXXI. Opzegging. Een verwijzing naar artikel XVIII is geïnsereerd en de datum 1 januari 1951 is, gezien de nieuwe opzet van de Algemene Overeenkomst, vervallen.

Artikel XXXV. Niet-toepassing van de Overeenkomst tussen bepaalde verdragsluitende partijen. De tekst van dit artikel heeft een redactie-wijziging ondergaan naar aanleiding van de wijzigingen in artikel XXV en het vervallen van artikel XXIX.

3. Protocol tot wijziging van de organisatorische bepalingen van de Algemene Overeenkomst.

De oprichting van een Organisatie tot samenwerking op het gebied van de handel, welke de functies van het bestaande orgaan, t.w. de „VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN”, overneemt, heeft wijzigingen in de tekst van de Algemene Overeenkomst noodzakelijk gemaakt.

Aldus konden gevoegelijk de 2e, 3e, 4e, 5e en 6e zin van lid 2 van artikel XXIII vervallen, daar een gelijklopende voorziening is getroffen in artikel 14 van de Overeenkomst tot oprichting van de bovengenoemde Organisatie. Om dezelfde redenen is de bestaande tekst van artikel XXV (regelend het gezamenlijk optreden der verdragsluitende partijen) geschrapt en geheel opnieuw geredigeerd.

De functies, die vroeger door de VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN werden uitgeoefend, zullen thans worden verricht door de Organisatie tot samenwerking op het gebied van de handel (lid 1). Voorts is bepaald, dat alle verdragsluitende partijen zo spoedig mogelijk lid van de Organisatie dienen te worden (lid 2) en tenslotte opent lid 3 de mogelijkheid, dat een verdragsluitende partij, die de Overeenkomst tot oprichting van genoemde Organisatie niet heeft aanvaard, vervallen verklaard kan worden van haar lidmaatschap van de Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel.

De wijziging van artikel XXXIII van de Algemene Overeenkomst was noodzakelijk, teneinde vast te leggen, dat regeringen, die tot de Algemene Overeenkomst wensen toe te treden, tevens de Overeenkomst van de Organisatie aanvaarden.

4. Overeenkomst tot oprichting van de Organisatie tot samenwerking op het gebied van de handel.

De leden van de Organisatie zijn de verdragsluitende partijen bij de Algemene Overeenkomst (artikel 2).

Volgens artikel 3 van deze Overeenkomst zal de Organisatie de administratie van de Algemene Overeenkomst verzorgen, terwijl zij daarnaast nog andere functies kan verrichten. Zij kent een Vergadering bestaande uit de leden van de Organisatie, welke als regel jaarlijks bijeen zal komen (artikel 5). Daarnaast kent zij een Uitvoerend Comité van 17 leden (artikel 6). Bij de verkiezing hiervan zal de Vergadering zich laten leiden door de volgende criteria: ten eerste, dat in het Uitvoerend Comité de vijf leden dienen te worden opgenomen, die in het bijzonder op grond van hun aandeel in

de internationale handel als de economisch belangrijkste zijn te beschouwen (de Verenigde Staten van Amerika, het Verenigd Koninkrijk, Canada, Frankrijk, Duitsland) en voorts, dat het Comité representatief moet zijn uit een oogpunt van geografische spreiding en de verschillen in economische ontwikkeling moet vertegenwoordigen.

Op grond hiervan heeft men zich de volgende zetelverdeling gedacht:

2 zetels voor Noord-Amerika (V.S.A. en Canada);

1 zetel voor het Verenigd Koninkrijk;

3 zetels voor Noord- en West-Europa (1 voor Scandinavië, 1 voor Frankrijk, 1 voor de Benelux-landen);

3 zetels voor Midden- en Zuid-Europa (1 voor Duitsland, 2 voor Italië, Oostenrijk, Griekenland, Turkije of Tsjechoslowakije);

3 zetels voor Latijns-Amerika, (Brazilië, Chili, Cuba, Peru, Haïti, Dominicaanse Republiek, Nicaragua of Uruguay);

3 zetels voor Azië (India, Pakistan, Indonesië, Ceylon, Birma of Japan);

2 zetels voor de groep Australië, Zuid-Afrika, Nieuw-Zeeland, Rhodesië en Nyassaland.

De Benelux-landen zullen te allen tijde een zetel in het Comité hebben, waarbij Nederland en België elkaar zullen afwisselen.

De bevoegdheden van het Uitvoerend Comité worden nog nader door de Vergadering vastgesteld, met de mogelijkheid van beroep van de beslissingen van dit Comité op de Vergadering.

Het secretariaat van de Organisatie wordt gevoerd door een Directeur-Generaal, wiens staf zal worden uitgebreid, teneinde een efficiënt en meer permanent beheer van de nieuwe Algemene Overeenkomst te kunnen effectueren.

Voorts voorziet de onderhavige Overeenkomst in de mogelijkheid, dat de Organisatie de status van gespecialiseerde organisatie der Verenigde Naties verkrijgt.

In verband met het feit, dat de Organisatie zich belast met de administratie van de Algemene Overeenkomst — hetgeen mede inhoudt, dat zij zal optreden in die gevallen, waarbij in de Algemene Overeenkomst een gezamenlijk optreden van de verdragsluitende partijen is voorzien — zijn in Deel III van de Overeenkomst enkele speciale voorzieningen getroffen. Zo zal volgens artikel 13 de Vergadering in buitengewone omstandigheden ontheffing kunnen verlenen van enigerlei verplichting onder de Algemene Overeenkomst (welke procedure thans in artikel XXV van de Algemene Overeenkomst is geregeld). Daarnaast zal de Organisatie kunnen optreden, ingeval een verdragsluitende partij een klacht voorgeeft, dat enig haar onder de Algemene Overeenkomst toegekend voordeel wordt teniet gedaan of uitgehold (artikel 14 en artikel XXIII van de Algemene Overeenkomst).

Ingevolge artikel 17 zal de Overeenkomst tot oprichting van de Organisatie tot samenwerking op het gebied van de handel, voor wat betreft die Regeringen, die op dat ogenblik verdragsluitende partij bij de Algemene Overeenkomst zijn en de Organisatie-overeenkomst hebben aanvaard, in werking treden op de dertigste dag na die, waarop zij is aanvaard door de Regeringen, genoemd in de bij de Overeenkomst behorende bijlage, welke gebieden 85 % vertegenwoordigen van de totale buitenlandse handel der gebieden, berekend overeenkomstig de percentages, genoemd in de desbetreffende kolom van deze bijlage.

Artikel 20 voorziet bovendien in de mogelijkheid van voorlopige toepassing van de Overeenkomst tussen Regeringen-verdragsluitende partijen, mits de handel van de gebieden dezer Regeringen overeenkomt met hoger genoemd percentage. Artikel 19 bevat voorzieningen voor het geval deze Overeenkomst eerder in werking treedt dan de wijzigingen van de Algemene Overeenkomst. In dat geval zal de Overeenkomst — tot het tijdstip van de inwerkingtreding van bedoelde wijzigingen — worden toegepast, alsof alle verwijzingen in de Overeenkomst naar de „VERDRAGSLUITENDE PARTIJEN”, verwijzingen waren naar de Organisatie.

§ 4. Slotbeschouwing

De vraag of de nieuwe Algemene Overeenkomst betreffende Tarieven en Handel met dit al beter is dan de oude, is niet zonder meer voor algemene beantwoording vatbaar. Hoewel vele wijzigingen niet van bijzonder verstrekkende aard zijn, dient toch te worden bedacht, dat de nieuwe Overeenkomst in wezen belangrijk van de oude verschilt.

De in 1947 gesloten Overeenkomst kan — gezien in verband met het Handvest van Havana — tot op zekere hoogte worden beschouwd als een soort blauwdruk van handelspolitiek gedrag zoals men dit in praktijk gebracht wenste te zien. In zeven jaren praktijk is gebleken, dat deze opzet slechts gebrekkig werd nageleefd. Het is nooit gekomen tot een formele inwerkingstelling van de Overeenkomst, terwijl het „Protocol van Voorlopige Toepassing” bovendien aan de deelnemende landen het recht gaf, een bestaande wetgeving welke niet met de Algemene Overeenkomst in overeenstemming was, te handhaven en ook niet met de Overeenkomst in overeenstemming te brengen.

De nieuwe Algemene Overeenkomst is niet of althans minder gebaseerd op hetgeen men principieel wenselijk acht, maar meer op hetgeen men in de praktijk uitvoerbaar en realistisch acht.

Gesteld kan worden, dat men zich op deze conferentie — méér dan op handelspolitieke normen — vooral heeft geconcentreerd op het versterken van het element van de rechtspraak en dat van het toezicht, d.i. van de Organisatie tot samenwerking op het gebied van de handel, welke de controle op de naleving zal hebben. Daartegenover hebben de handelspolitieke regels, tengevolge van de toevoeging van uitzonderingsclausules en door het verlenen van algemene of bijzondere dispensaties, enigszins een verzwakking moeten ondergaan. Dit was nodig wilde men de rechtsregels van de Overeenkomst thans een bindend karakter doen verkrijgen.

Als voornaamste dezer uitzonderingsposities kunnen worden genoemd de in § 2 beschreven exceptie waarbij men nog gedurende vijf jaar kwantitatieve restricties mag blijven toepassen; voorts de aan de Verenigde Staten van Amerika verleende ontheffing van de bepalingen van artikel II (nieuw III) en Artikel XI voorzover noodzakelijk om sectie 22 van de „Agricultural Adjustment Act” te kunnen uitvoeren. Sectie 22 bepaalt, dat de President verplicht is om invoerrestricties in te stellen op die buitenlandse agrarische produkten, die in zodanige kwantiteiten worden ingevoerd, dat daardoor programma's van het Departement van Landbouw voor Amerikaanse produkten worden gehinderd of ondoelmatig worden gemaakt.

Al deze uitzonderingen zijn echter zoveel mogelijk wat omvang betreft gelimiteerd en aan stringente voorwaarden onder-

worpen. De nadruk is blijven liggen op de destijds aanvaarde doelstellingen en op het algemene karakter van de verschillende bepalingen en regelingen, welke in het algemeen uitgaan van een liberale opvatting over de wenselijke koers van de internationale handelspolitiek, welke opvatting geheel in de Nederlandse lijn ligt. Daarbij heeft men tevens rekening gehouden met de speciale positie van de minderontwikkelde landen, een omstandigheid welke uiteraard mede voor de Overzeese Rijksdelen van belang is.

Het totaal resultaat van de herziening kan dan bevredigend worden genoemd, wanneer vaststaat, dat de voordelen van de versterkte organisatie opwegen tegen de nadelen van de enigszins verzwakte regels. Zulks kan eerst vastgesteld worden, wanneer is gebleken hoe de nieuwe organisatie-vormen in de praktijk functioneren en of de Organisatie voor samenwerking op het gebied van de handel in de toekomst het nodige gezag kan uitoefenen.

Indien de belangrijke landen bereid zijn om de gewijzigde rechtsregels te aanvaarden en om zich aan het gezag van de Organisatie te onderwerpen, kan de herziene Algemene Overeenkomst een bruikbare basis zijn voor de executieve activiteiten van de nieuwe Organisatie en kan zij een reële bijdrage leveren tot een stabilisatie van de internationale handelspolitiek.

De Minister van Economische Zaken,

J. ZIJLSTRA.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. W. BEYEN.

De Minister van Financiën a.i.,

W. DREES.

De Staatssecretaris van Financiën,

VAN DEN BERGE.

*De Minister van Landbouw, Visserij
en Voedselvoorziening,*

MANSHOLT.

De Minister van Overzeese Rijksdelen a.i.,

BEEL.